

TAMPA

Et teatermanus basert på «TAMPA-saken» i 2001

Av: Eli Hårklau

**Idé: Internasjonalt Utvalg i Folkehøgskolerådet
Medprodusent: Sunnhordland Folkehøgskule**

FORORD FRÅ FORFATTEREN

Dette manuset vart skriva i løpet av sommaren og hausten 2008. Det var Terje Johansen i Internasjonalt Utvalg som, under eit besøk på Sunnhordland FHS høsten 2007, lufta planane om å lage teater av TAMPA-saka, og eg tente på denne ideen. Historia om TAMPA inviterer til refleksjon kring etiske dilemma på både eit politisk, eit medmenneskeleg og eit personleg plan. I tillegg er det ei spennande historie, eit dramaturgisk godt «plot».

Vi hadde urpremiere på TAMPA på Sunnhordland FHS i november 2008, og manuset er justert litt etter dette. Eg håpar at fleire folkehøgskular vil bruke manuset, og gjera det til sitt eige. For oss på SHFS var det naturleg å ta i bruk både dans, musikk, biletkunst og lydkulissar i tillegg til teater, sidan vi har denne linjesamansetninga. Eg håpar andre skular endrar manuset som dei sjølve vil, og tilpassar det til sine ønske og sitt bruk.

Eg vil tilrå å lese boka *TAMPA* av Terje Svabø før ein set opp dette skodespelet. Slik får ein kjennskap til kva som faktisk skjedde i 2001, og kan presentere historia med truverdigheit. Eg har også gjort ein del bakgrunnsundersøkingar når eg har skriva dette manuset – så om ein endrar mykje på innhaldet, ville eg ha sjekka det med kjelder som har kunnskap om temaet.

Eg har sjølv sagt tilpassa historia til å passe i eit teaterformat. Ein kan ikkje ta med alle detaljane i det som skjedde. Eg har lagt vekt på at dette ikkje er ein dokumentar, men eit teaterstykke *basert på* den sanne historia. Eg veit ikkje om det i det heile tatt var nokon som heitte Rasul og Zahra blant dei afghanske flyktingane ombord på TAMPA – dette er navn eg har henta frå møte med menneske på mitt nærmaste asylmottak. Eg syntest det var betre å fortelje ei historie inspirert av desse menneska som eg faktisk har møtt, enn å «tenke seg til» ei historie til TAMPA-flyktingane. Om nokon vil endre på dette, syns eg det er veldig spennande! Dei einaste rollane som er navngitte med faktiske navn, er kaptein Arne Rinnan og statsminister John Howard. Når det gjeld kommunikasjonsutstyr ombord på TAMPA, har eg tatt meg den fridomen å skriva inn ein radio, sjølv om dette eigentleg er utdatert utstyr. Det som faktisk vart brukt var ein Inmarsat-C, men dette er ein skriftleg kommunikasjonsform, og ikkje spesielt spennande på teater...

Våre elevar laga sin eigen musikk til framsyningane på Sunnhordland. Om nokon vil bruke denne musikken, kan dei ta kontakt med oss. Vi hadde også ei gripande kunstutstilling med kritt-teikningar som elevane laga. Teikningane fortalte om flukten til ein av rollane i stykket (Zahra). Etter forestillinga fekk publikum sjå nye teikningar som viste motiv frå andre, meir nylege saker med båtflyktingar. I tillegg fekk publikum eit kort kvar, med eit kunsttrykk, samt litt informasjon om temaet og om organisasjonar ein kan engasjere seg i. Desse teikningane kan også kopierast, for dei som måtte ønske å setje teaterstykket inn i ein meir heilheitleg kontekst. Ta kontakt med oss på Sunnhordland om dette verkar interessant.

Til slutt vil eg rette ein stor takk til alle som har hjelpt til i skriveprosessen:

- Terje Johansen – for ideen, fruktbare tilbakemeldingar og ei alltid like raus og inspirerande støtte.
- Rasul Miakhel og Edriss Bahar frå Heiane Mottakssenter – varm takk for «inside info» om Afghanistan og Taliban, og eit inntrykk av livet på flukt. (Rollen Rasul er inspirert av Edriss' historie, og oppkalt etter Rasul)
- Hans Rikard Johansen, kadett på TAMPA i 2001. Takk for god informasjon om livet ombord dei dagane de hadde gjester. (Rollen Kristian er inspirert av Hans Rikard)
- Hans Christian Bangsmoen i Rederi Wilhelmsen – takk for informasjon om båtlivet generelt.
- Christian Stranger Johannessen og Dag Øyvind Olsen, som var hhv student og journalist i

Australia i 2001 – takk for eit godt innblikk i stemninga i Australia under TAMPA-saka, og bakgrunnsinfo om kva som skjedde i dei politiske korridorane.

- Kjersti Rognes Solbu – Stor takk, og kudos, for super rettleiing i redigeringsarbeidet.
- John Paul Cunningham, Unni Landa, Jan Krey, Elin Sofia Lotsberg og Mona Økland – takk for at de las manuset og kom med konstruktive og inspirerande tilbakemeldingar.

Og for den hektiske prosjektveka på Sunnhordland Folkehøgskule, som utvikla manuset vidare og gav det liv – varm takk til:

- Maia Brøndmo – den kloke prosjektleiaren, samt alle andre kolleger.
- Alle elevane på Sunnhordland FHS 08/09 – STOR KLEM for fantastisk innsats i ei intens veke!

Eli Hårklau

TAMPA

Karakterer

Journalist/Spilleleder

Kristian, en norsk kadett – 19/20 år

Førstestyrmann Anne (FSM)

Arne Rinnan, norsk kaptein

Zahra, afghansk jente – 16-17 år

Rasul, afghansk mann – ca 25 år

Statsminister John Howard, australsk

Rådgiver, australsk

Assistent Betty (australsk kontorassistent)

Australsk Innbygger 1 (AI 1)

Australsk Innbygger 2 (AI 2)

Nordmann 1 (NM1)

Nordmann 2 (NM2)

Mindre roller/statister/stemmer

Fatemeh, Mor til Zahra. (Gravid.)

Rescue Control Centre-stemme

Major Kahn

Stemmer fra New York Times, NRK Hordaland, VG, + amerikansk musical-forfatter

Torbjørn Jaglands stemme

Scenearbeider

Flyktninger (så mange som man har statister til)

Litt om rammen for stykket

Det er fysisk fem ulike «leirer» på scenen: Dekket på TAMPA, brua på TAMPA, en tv-stue i Norge, en tv-stue i Australia og et statsministerkontor i Australia. Den eneste som kan bevege seg mellom disse leirene er journalisten, som fungerer som en slags «spill-leder».

Rollene kan, med tillatelse fra spilleleder, gå ut av fiksjonen, og kommentere sin egen funksjon, informere publikum om andre roller, eller sin oppfatning av situasjonen.

Intro

Spilleleder og skuespilleren som spiller førstestyrermann kommer fram på scenen, ser på publikum.

Spilleleder:
Husker du TAMPA?

Skuespiller:
Hm?

Spilleleder:
TAMPA. Det skipet.

Skuespiller:
?

Spilleleder:
Utenfor den australske kysten. Plukket opp noen afghanske flyktninger som holdt på å drukne. Og så fikk de ikke gå i land i Australia.

Skuespiller:
Åjaaa, ja, det... (husker ikke)

Spilleleder:
I 2001.

Skuespiller:
Ok.

Spilleleder:
Uansett, vi skal spille et teaterstykke om det.

Skuespiller:
Hæ?

Spilleleder:
Jepp! Om TAMPA!

Skuespiller:
Høres festlig ut...

Spilleleder:
Jadda! Sang og musikk og moro og skipbrudne afghanske flyktninger – glimrende underholdning, synes du ikke?

Skuespiller:
Kjempegøy!

Spilleleder:
Du skal spille førstestyrermann.

Skuespiller:
Skal *jeg*?! Så gøy! Får jeg ha uniform?

Spilleleder:
Jepp! (scenearbeider kommer inn med uniformsjakke) Dette er (navn på scenearbeider). H*n skal være scenearbeider.

Scenearbeider:
Trenger du noe i løpet av forestillingen, er det bare å gi et vink! (Går ut igjen)

Skuespiller:
Jøss, takk...

(De to nordmennene rigger seg til foran TV med potetgull og brus)

Skuespiller:
(Hvisker til Spilleleder) Eeh, hva gjør de her?

Spilleleder:
De skal spille nordmenn som ser på TV. (Scenearbeider plasserer evt flagg/skilt som markerer Norge)

Skuespiller:
Nordmenn som ser på TV?

Nordmann 1:
Hei! Nordmann 1 her. Dette er Nordmann 2.

Nordmann 2:
Hei!

Skuespiller:
Eh, OK.

Spilleleder:
Såh? Kan du replikkene dine nå, da?

Skuespiller:
Ja, klart.

Spilleleder:
Øvd?

Skuespiller:
Jada.

Spilleleder:
Så du bare latet som at du ikke visste noe om dette nå?

Skuespiller:
Jaja, klart det. Det står jo i manus at jeg skulle det, så...

Spilleleder:
Jepp...

(Litt stillhet, de ser på publikum)

Skuespiller:
Skal vi..

Spilleleder:
Jah! Er alle klare der bak? Kristian? Zahra? John Howard? Lyd og lys? (Folk roper til svar)

(Skuespilleren blir til førstestyrermann, spilleleder setter seg en eller annen plass og ser på handlingen. Lyset endrer seg – tydelig at vi går inn i en fiksjon. Musikk eller lyd av hav, evt skip som fløyter. Vi ser Kristian som jobber. Førstestyrermann går forbi.)

Scene 1

Førstestyrermann (heretter FSM):
Kristian?

Kristian:
Ja?

FSM:
Har du sjekket containersikringene?

Kristian:
Ja, jeg har gått over alt sammen.

FSM:
Vi nærmer oss Sunda-stredet, så...

Kristian:
Jeg skal låse luker og dører nå etterpå.

FSM:
Fint. Når går du av vakt?

Kristian:
Klokka fire. Du, da? Jobbe i hele dag, eller?

FSM:
Nei, jeg har fri snart. Skal bare snakke med Arne.

Kristian:
Jeg så han gikk opp på broa i sted.

FSM:
Fint.
(De står litt – ser utover havet)

FSM:
Varmt.

Kristian:
Jah!

FSM:
(Flirer) Har du trappet ned på solkremen nå, eller?

Kristian:
Jada, begynner å bli vant til sola nå.

FSM:
Må bare ikke bruke for lite. Ille å arbeide her ute hvis en blir brent!

Kristian:
Ja, nei, det går bra nå.

(Pause)

Kristian:
Har du vært gjennom Sunda-stredet før, eller?

FSM:
Mange ganger! Men jeg har aldri sett noe til pirater, om det er det du tenker på.

Kristian:
Har jo hørt noen historier...

FSM:
Det går helt fint. Så lenge vi klargjør skipet og er forberedte, skal det ikke skje noe. (liten pause) Jeg skal opp til Rinnan, jeg. Snakkes, Kristian! (går opp på broa)

Scene 2

(I Australia – på kontoret til statsminister Howard. Rådgiver og assistent kommer inn.)

Rådgiver:
God morgen, statsminister!

Statsminister:
Morn! Hva har du til meg i dag? Har de siste valgmålingene kommet?

Spilleleder:

OK, OK, vent litt. (til publikum) Dette er altså den australske statsministeren. Hva heter du, statsminister?

Statsminister (litt irritert over avbrytelsen):

John Howard. Dette er en av rådgiverne mine, og kontorassistenten vår. Vi skulle akkurat til å gå gjennom valgmaalningene. Kan vi...?

Spilleleder:

(til publikum) For her borte har vi liksom Australia, da. (Scenearbeider plasserer flagg/skilt som markerer Australia) Med statsminister Howard, rådgiveren hans, assistenten Betty og to tilfeldige australske innbyggere som sitter her og ser på TV.

Australsk Innbygger 1&2:

Hei! (vinker til publikum)

Spilleleder:

Glimrende! Takk. Da kan dere få fortsette.

Statsminister:

Takk skal du ha. (himler med øynene til rådgiveren.) Ja, beklager dette. Hva var det du sa? Nye valgmaalinger?

Rådgiver:

Ja. Det... Det har gått nedover i det siste...

Statsminister:

(Ser på dokumentet) Pokker... har vi en strategiplan videre?

Rådgiver:

Absolutt, Howard. Det du har scoret mest på før, har vært den faste styringen av økonomien. Vi må bare kjøre på med slike saker der vi har lykket.

Statsminister:

OK, kan du snakke med finansdepartementet og få en oversikt på det av dem, Betty?

Assistent:

Ja. Skal ta det i løpet av formiddagen.

Statsminister

Hvordan er formen, forresten? Alt står bra til?

Assistent:

Jada, vi var på ultralyd i går, og alt ser bra ut. Charlie er veldig spent på om det er gutt eller jente, men jeg vil ikke vite det ennå.

Statsminister:

Spennende, du må glede deg!

Rådgiver:

Ja, første gangen er helt spesielt.

Statsminister:

Skal vi se... Hvilke saker er det vi skårer dårlig på her?

Rådgiver:

Vi har et stort problem med grensehold. Det kommer en så stor strøm av båtflyktninger, spesielt mot Christmas Island, at vi får problemer med å...

Statsminister:

Jah... Menneskesmuglingen.

Rådgiver:

Folk er lei av innvandringen, spesielt når det gjelder muslimer. Folk er skeptiske til hvordan de kan tilpasse seg vårt samfunn.

Statsminister:

Vi må markere styrke her. Understreke at vi skal få til en styring på dette. Ta kontroll.

Assistent:

Hvordan vil du greie det?

Rådgiver:

Strengere grensehold, koble inn hæren i større grad, avskjære båtflyktningene før de kommer inn i australsk farvann... Vi må lage en strategi på det.

Statsminister:

Detaljene får vi finne ut senere. Men vi kan ikke snakke om flyktninger i media, altså. Vi må fokusere på positive saker nå, og kanskje komme med et utspill mot opposisjonen?

Rådgiver:

Fint, jeg skal snakke med pressesjefen og høre om han kan få deg inn på et talkshow eller noe. På tide å synes litt i mediebildet igjen, tror jeg.

Statsminister:

Mja, viss jeg må, så... (de smiler, og samler papirene sine, møtet er over) Takk for kaffen, Betty, perfekt som vanlig!

Assistent:

Anytime!

Scene 3

(På broa)

Førstestyrmann:

Alt som vanlig?

Arne Rinnan:

Hysj! Kom og hør!

(De lytter til radioen)

RCC:

...båten er ca 35 meter lang, sannsynligvis over 80 mennesker ombord. Posisjonen er 9 grader, 32,5 minutter sør, 104 grader og 44 minutter øst. På taket av båten kan en se at de nødlidende har skrevet S.O.S og HELP.

FSM:

Nødmelding?!

Rinnan:

Hysj!

RCC:

Vi gjentar: Mayday, mayday. Ber alle skip som er innen ti timer unna havaristen om bistand.

FSM:

Det er oss, det.

Rinnan: (snakker i radioen)

MS Tampa har mottatt nødmeldingen. Vi endrer kurs med det samme, og vil være framme ved havaristen om ca 4 timer og et kvarter.

(Til FSM):

Ja, da legger vi om kursen litt. Du får gi mannskapet beskjed om at det kommer gjester. Var det åtti mennesker de sa?

Førstestyrmann:

Åtti, ja. Hjelp meg, det er mange. Vi kan kanskje ta imot dem på værdekket.

Rinnan:

Vi må bare rydde plass. Purr ut frivaktene også. Alle må hjelpe til!

Førstestyrmann (FSM):

Ja, klart. Jeg gir beskjed. (i walkietalkie e.l.) Alle mann på dekk!

(statister/dansere kommer på scenen)

FSM:

Vi har mottatt en nødmelding fra en mindre båt. De sier det er rundt åtti mennesker ombord, og de skal vi hjelpe. Alle må ta i et tak her nå. Vi må rydde plass på værdekket. La det bare være små passasjer fra dekket ut til resten av skipet – vi prøver å holde de skipbrudne samlet. Kristian?

Kristian:

Ja?

FSM:

Du blir med meg og sjekker gangbroene på begge sider av skipet, de vil vi få bruk for i redningsarbeidet. Vi må arbeide raskt, alle sammen. Spørsmål? Sett igang!

(Her kan man evt. ha en fysisk sekvens som viser at mannskapet jobber)

Scene 4

Vi er på båten «Palapa». Det er overfylt. Folk viser utmattelse, sjøsyke, fortvilelse.

Rasul:

Har snakket med en av de indonesierne. De sier de har slått nødsalarm. At vi skal bli funnet. Jeg stoler ikke på dem! Ikke ett sekund! Det eneste de har gjort er å skrive S.O.S. på noen laken på det øverste dekket.

Zahra:

Mamma blir bare dårligere...

Rasul:

Har vi vann igjen?

Zahra:

Ikke mye.

Rasul:

Gi resten til moren din.

Fatemeh:

Barnet! Hvordan skal barnet klare seg her? Allah, hvordan skal vi klare oss?

En flyktning (evt Rasul):

Ja, bare be du. Det hjelper ikke så lenge vi ikke har vann, så lenge vi trækker i vår egen skitt, så lenge folk spyr rundt oss på alle kanter. Be til Allah, men ikke forvent noe svar!

Zahra:

Hysj! Det hjelper hvertfall ikke å gi opp! Du sprer bare fortvilelse! (gir Fatemeh vann, men det er vanskelig for henne å drikke) Fortsett å be, mamma. Snart er vi i Australia! Da får vi vann og mat, og du får en lege.

Rasul:

Denne båten... Jeg har ikke greie på båter, men denne båten kan ikke ta oss til Australia. Hvordan går det med deg, har du fremdeles hodepine?

Zahra:

Ikke tenk på det, det går helt fint. Mamma? Se her, du må prøve å drikke litt. Vil du hjelpe meg, Rasul?

(Rasul støtter Fatemeh, mens Zahra gir henne vann, nå får hun det til.)

Rasul: (lar Fatemeh legge seg ned igjen)

Jeg lurer på om bestefar ante hvordan dette kunne ende da han betalte reisen for meg. Jeg lovet å sende penger til han – alt han lånte for at jeg skulle komme meg ut. Nå sitter jeg her på et digert hav, dømt til å drukne.

Zahra:
Vi skal ikke drukne! Vi er ikke døde enda!

Rasul:
Om noen bare kunne finne oss her!

Zahra:
Men la oss be om det, da!

(Flere av flyktningene samler seg i bønn med Zahra og Fatemeh. Rasul blir ikke med. Her kan det evt være en dans som går over i redningsaksjonen)

Scene 5

REDNINGSAKSJON

(Vi ser mannskapet på TAMPA løfte afghanere i sikkerhet. Her er forslag til replikker som kan ropes mellom mannskapet mens de holder på – dersom det er behov for replikker – jeg mener det fysiske bør være i fokus her. (Vi hadde musikk istedetfor replikker i vår versjon) Replikker kan evt «spres» utover den fysiske handlingen som en selv ønsker.)

Kristian:
Herregud, så mange de er!

Kaptein Rinnan:
Sjekk om de har våpen! Hold greie på hvor mange som kommer ombord!

FSM:
Pass på så gangbroa ikke ødelegger skroget på båten deres.

Kristian:
Hello, do you speak English?

FSM:
Har du festet strossene?

Kristian:
Kom her! I carry you up!

Afghansk flyktning:
My child! Ta imot barnet mitt!

Førstestyrmann:
HEI! Hold orden på dem!

Kristian:
Back away! Slapp av, alle skal få hjelp!

FSM:

Gangbroa tåler ikke mange på en gang!

Kristian:

Det må da være flere enn åtti som har kommet ombord nå?

Førstestyrmann:

150 foreløbig.

Kristian:

Går det bra med deg? Det er en gravid dame her!

Kaptein Rinnan:

Si fra til kokken at vi får gjester til middag...

Førstestyrmann:

270 nå, begynner det å bli tomt der nede?

Kristian:

Nei!

FSM:

Forsiktig! Bølgene!

(Flere slike kommentarer kan gjerne sies i løpet av scenen, men dette kan også kuttes, om en vil det. Blant flyktninger som kommer ombord, ser vi at de er lettet, noen takker mannskapet, tar de i hånda, andre setter seg rett ned, utmattet, noen ber, de samler seg i små flokker og passer på hverandre)

Scene 6

FSM:

Er alle kommet opp, Kristian?

Kristian:

Ja, det ser sånn ut. (han kikker inn i «palapa») Herregud, som det ser ut her! De må ha blitt presset sammen her inne! Fyttigrisen!

(Kristian gjør seg etterhvert ferdig i den vesle båten, og går opp til de andre)

Kaptein Rinnan:

Hvordan ser det ut? Er alle oppe?

FSM:

Ja, alle er oppe. Elendige forhold i den vesle båten. Menneskesmugling, uten tvil.

Kaptein Rinnan:

Hvor mange er de?

FSM:

438.

Kaptein Rinnan:
438?!

FSM:
438. (Liten pause) Fire fra Indonesia, og resten afghanere. Indonesierne står nok for smuglingen.

Kaptein Rinnan:
Og de har fraktet 434 menneske i den vesle jolla?

FSM:
Det er helt forferdelig. Vet ikke hvor mye penger de har tjent på det, jeg.

Kaptein Rinnan:
De blir vel arresterte når vi kommer i land.

Kristian:
Hva er planen nå? Hvor seiler vi videre?

Kaptein Rinnan:
Vi seiler mot Indonesia. Det er det nærmeste.

Rasul: (har overhørt de)
Hva sa du? Du sender oss ikke tilbake til Indonesia?

FSM:
Ta det rolig.

Rasul:
Vi skal til Australia! Vi har betalt masse penger for det, vi skal til Australia. Vi trenger lege!

(Flere flyktninger har hørt, og presser på for å argumentere for å komme til Australia)

FSM:
Ta det rolig!

Zahra:
Vær så snill og forstå. Dere må ikke sende oss til Indonesia. Der har vi vært alt, og det er ingen som kan hjelpe oss der. Vi må til Christmas Island. Vær så snill, vi har reist i tre måneder for å komme oss til Australia.

Rasul:
Om du seiler tilbake til Indonesia, hopper jeg over bord! Jeg vet at mange andre vil gjøre det samme!

Kaptein Rinnan:
(til Førstestyrmann og Kristian)
Ingen vits i å provosere dem, vi vil ikke ha mytteri her. Jeg kontakter Australia med det samme og sier fra hvor mange de er. (Går opp)

Kristian:
Vi tar dere med til Australia.

Zahra:
Takk!

Rasul:
Vi er slitne, vi holdt på å drukne der ute. Folk er syke og vi har flere gravide kvinner med oss.

FSM:
Jeg forstår. Dere vil få hjelp nå.

(på broa)

(Kaptein Rinnan ringer Rescue Control Centre på satelitt-telefon)

RCC:
Rescue Control Centre, Australia.

Rinnan:
Dette er MS TAMPA. Vi melder om ankomst til Christmas Island. Vi har tatt ombord 438 skipbrudne. Jeg gjentar; 438 skipbrudne. Ber om medisinsk assistanse og ytterligere hjelp og mottak ved ankomst.

RCC:
Meldingen er mottatt. Hvor langt unna er du?

Rinnan:
Vi vil ankomme Australia omtrent ved midnatt.

RCC:
Meldinga vil bli videreformidlet til aktuelle myndigheter.

(på dekk)

FSM:
OK, alle sammen, velkommen ombord! Dere vil få servert mat snart. Alle har fått vann? Vi seiler mot Australia. (til Kristian) Kokken har hatt sitt fulle hyre med å ordne mat til alle sammen, gå ned og sjekk hvor langt han har kommet. Hjelp han med serveringen også.

Scene 7
(i Australia)

Rådgiver (får en telefon):
Hallo?

RCC:
Dette er Rescue Control Centre Australia. Jeg har noen dårlige nyheter til deg, er jeg redd...

(Musikk, mens vi ser at flyktingene får mat. Vi ser også at rådgiveren fullfører tlf-samtalen (vi hører ikke mer av den), og informerer statsministeren. Statsministeren reagerer, de diskuterer, og rådgiver ringer noen. Flyktingene får vann, mannskapet (FSM og Kristian) går blant dem og snakker med dem – ser at noen er syke. Alt dette er rent fysisk, hele tiden mens musikken spiller.)

(på broa, satelitt-telefonen ringer)

Rinnan:
MS TAMPA.

RCC:
Dette er Rescue Control Centre. Vi ber deg om å seile mot Merak i Indonesia. Det er nærmere din posisjon.

Rinnan:
Vi er nærmere Christmas Island, Australia nå.

RCC:
(stille en liten stund) Australia kan ikke ta imot deg. Dra til Indonesia.

Rinnan:
Jeg har fått klarsignal fra Australia.

RCC:
Ny melding fra Australia. Vi kan ikke ta imot flyktingene.

Rinnan:
Jeg er redd det er fare for mytteri og sikkerheten ombord om vi snur mot Indonesia. Vi seiler inn i australsk farvann så fort som mulig. Det vil ikke være trygt for oss å oppholde oss i internasjonalt farvann.

RCC:
(stille en stund) Du har ikke lov til å gå inn i vårt farvann. Vi kan ikke garantere for sikkerheten til skipet ditt om du kommer hit uten tillatelse.

Rinnan:
Utrolig! Anne! Kom opp her litt.

FSM:
Ja?

Rinnan:
Australia vil ikke ta imot oss.

FSM:
Hva? Men... vi har skipbrudne ombord!

Rinnan:
Jeg vet det, jeg forstår det ikke. Det må være en misforståelse. Jeg ringer dem opp igjen.

RCC:
RCC.

Rinnan:

Ja, det er kaptein Arne Rinnan på TAMPA igjen. Jeg er redd det har skjedd en misforståelse. Jeg har over 400 skipbrudne ombord og trenger hjelp. Ber om tillatelse til å entre australsk farvann.

RCC:

(stille litt) Vi gjentar: Du har ikke tillatelse til å gå inn i australsk farvann. Dersom du kommer til Christmas Island, bryter du australsk lov. Du kan få fengselsstraff og bøter på opp til 100 000 dollar.

FSM:

Jøss... Hvorfor? Fordi Indonesia ligger nærmere, eller?

Rinnan:

Nå har vi jo kommet nærmere Australia allerede. Og Australia er langt bedre rustet til å ta imot oss, slik jeg ser det.

FSM:

Men herregud, vi er i en nødssituasjon her.

Rinnan:

Ja. Men når gjestene våre kommer inn på australsk område, kan ingen hindre dem i å søke asyl.

FSM:

Så om vi satt her med et havarert cruiseskip fra Europa...

Rinnan:

Nettopp!

FSM:

Hva gjør vi nå?

Rinnan:

Vi kontakter rederiet hjemme og venter. Australia har ikke lov til å nekte oss nødhjelp, de må gi seg snart. Vi seiler til vi når australsk farvann, så setter vi oss der ved grensa og venter til de tar imot oss.

Scene 8

Spilleleder tar på seg journalistklær (vest m/ lommer, kamerabag, pressekort i bånd rundt halsen) og får telefon.

Journalist:

(i tlf)

Hallo, journalist Anine Klippe her. Ja? Nei, det har jeg ikke hørt. TAMPA, hva er det for noe? OK. Skipbrudne?! Er de australske eller norske? *Afghanske?* (litt skuffet) Åkei. Oj. Jøss! Nei, jeg har ikke hørt om det, men jeg skal ringe rundt og finne ut. OK!

(legger på, gjør seg klar til å gå ut «i felten» (kamera, mikrofon etc))

Åkkeeei! Here we gooo! Journalist Anine Klippe til tjeneste! Reporting to duty! Hohohoo, for et scoop! (øver seg i speilet (fiktivt) med mikrofon) «Vi ser her noen av de havareerte. Her er et lite barn som mangler en arm og en fot, etter å ha tråkket på en landmine i det krigsherjede Afghanistan! (med amerikansk aksent) How are you, little boy? Don't worry, I will help you! Everything will be just fine, you're with me now!» (ordner på håret e.l.) Ok, til arbeid, Anine! Til arbeid!

(Her kan man evt ha en fysisk sekvens med flere journalister)

Scene 9

(I Australia)

Rådgiver:

John? Det begynner å komme telefoner ang det der skipet. TAMPA. Journalister har begynt å fatte interesse.

Statsminister:

Men kapteinen har da fått beskjed om å seile til Indonesia, har han ikke?

Rådgiver:

Han har visst bestemt seg for å være vanskelig. Nå ligger han rett utenfor australsk farvann, Christmas Island er hans nærmeste havn, og han krever å få komme i land.

Statsminister:

Hva pokker gjør vi nå? Dette kommer ikke til å se bra ut i avisene!

Rådgiver:

Jeg tror... Jeg tror ikke det er så dumt, jeg. I forhold til valgkampen, altså.

Statsminister:

Tuller du? Enda en ny ladning med illegale flyktninger er det vi trenger?

Rådgiver:

Hør her! Nå får du sjansen til å vise at du ikke bøyer unna. Vi må bare ikke slippe Tampa inn i vårt farvann.

Assistent:

Har vi lov til det, da?

Rådgiver:

Juridisk sett er det ganske uklart hva som egentlig gjelder av lover og regler her. Kan du ta det videre til advokatene våre, Betty? Ring Philips, ikke Cartwright!

Assistent:

OK!

Rådgiver:

Du må utnytte denne situasjonen, John. Gjør det helt klart: Vi har ikke ansvar for disse afghanerne!
Vi kan ikke ta imot dem!

Assistent:
Og journalistene?

Rådgiver:
Ja, de er selvsagt kritiske. Men folk flest vil sette pris på en fast røst i denne konflikten. Hardt mot hardt!

Statsminister:
Men hva skal eg si til pressen, da?

Rådgiver:
Fokuser på den strømmen av flyktninger vi har hatt i det siste. Vi tar imot og hjelper mange allerede, vi må sette en grense. Vi vil ikke være marionettedukker for kyniske menneskesmuglere.

Statsminister:
(gjentar, som for å øve seg) «Marionettedukker for kyniske menneskesmuglere...» OK, sett i stand en pressekonferanse i dag. Kl fire.

Rådgiver:
Og du! En ting til. Vi må sørge for at ingen journalister kommer nær nok skipet til å kunne ta nærbilder av flyktingene. Ingen tårevåte ansikter og portrettintervju!

Scene 10

(tilbake til journalisten)

Journalist:
(med «nyhetsoppleser-stemme»)
Det norske skipet TAMPA får ikke komme i land i Australia etter at mannskapet reddet opp havarerte afghanske flyktninger i går. Australia har i det siste hatt problemer med en strøm av illegale flyktninger fra Asia. Statsminister John Howard hevder han ikke plikter å ta imot skipet, og at han vil stå fast på dette. Ifølge våre kilder skal det være ca 400 flyktingar ombord i skipet, noen av dem er tydelig medtatte etter havariet. Her *oser* det av fortvilelse og dramatikk. Dette er Anine Klippe i Australia, tilbake til studio.

Scene 11

(Kristian kommer med vann til Fatemeh. Setter seg ned med dem (Zahra, Rasul, Fatemeh).)

Kristian:
Går det bra med dere? Har dere det dere trenger?

Zahra:
Takk. Dere har vært veldig snille med oss.

Spilleleder:

Du, Kristian!

Kristian:

Ja?

Spilleleder:

Fortell publikum litt om denne jenta. De vet jo ingenting her.

Kristian:

(til publikum) Jo... dette er Zahra. Hun er 16 år, og en smart jente, men hun savner de to eldre søstrene som har blitt igjen i Afghanistan. Akkurat nå er hun opptatt av at mannskapet på TAMPA skal forstå situasjonen hennes. Situasjonen til alle flyktingene ombord.

Zahra:

Jeg vet at noen av oss kan være litt utålmodige, men du må forstå at vi er slitne etter en lang reise. Hvor lenge må vi stå i ro her?

Kristian:

Jeg vet ikke. Men det kan ikke ta så lang tid før vi får seile mot Australia.

Rasul:

Pøh, det skulle ikke forundre meg om vi ikke kommer oss videre med det første!

Zahra:

Noen av oss har mistet litt troa... Rasul er naboen min hjemme i Kabul. Vi har reist sammen, han har passet på meg og moren min.

Kristian:

Hvordan kom dere dere ut av Afghanistan?

(Det vil være fint om noen i bakgrunnen kan ha en rolig dans eller vise korte tablå under den følgende dialogen. Musikk bør være enkel, så den ikke forstyrrer fokuset på det som blir sagt. Det fysiske kan visualisere tema som: *reise, bestikke, vente, frykt, holde seg skjult, en organisator, mellommenn, penger, trange rom*. Et alternativ er å ha en bildeserie prosjektert på en skjerm/bakvegg, med bilder over de samme temaene. Eller selvfølgelig bare la dialogen stå for seg selv)

Rasul:

Agenter. De tar penger for å frakte oss.

Kristian:

Var det dyrt?

Rasul:

Ja. Bestefaren min solgte lastebilen sin for at jeg skulle få reise. Det ville vært dyrere å reise til Europa eller Amerika, derfor valgte vi Australia.

Kristian:

Hvor lang tid har reisen tatt?

Zahra:
Husker ikke. Et par måneder.

Rasul:
Vi reiste 2. juni. Nesten tre måneder.

Zahra:
Det verste er ventingen.

Rasul:
Ja. Det å aldri vite når man skal reise videre.

Kristian:
Var det mange stopp underveis?

Rasul:
Ikke så mange som andre reiseruter jeg har hørt om. Men det var slitsomt nok.

Zahra:
Først fikk vi beskjed om å reise til et hotell i Kandahar. Ante ikke hvem vi skulle snakke med der, måtte bare stole på å finne de rette folkene. Der var vi i over en uke. I et skittent hotellrom.

Rasul:
Så betalte vi – hele vår formue... Og ble fraktet med buss til Karachi.

Zahra:
Ti dager i Karachi. Vi visste ikke når vi skulle reise videre, eller hvordan. Vi fikk ikke vite noen ting, før vi til slutt ble tatt med til en flyplass midt på natta. De fløy oss til Indonesia. Bestakk passkontrollen i Indonesia så vi kom oss inn i landet.

Rasul:
Ventetiden i Jakarta var verst. Vi kunne ikke språket i Indonesia, måtte hele tiden holde oss skjult..

Zahra:
Var livredde for å bli funnet av politiet...

Rasul:
Og vi ventet og ventet, ble flyttet fra hus til hus, jaget rundt som om vi var kyr!

Zahra:
Det gikk over to måneder før vi fikk beskjed om å komme oss til havna. Til den forferdelige båten.

Kristian:
Hvorfor gikk dere med på å gå ombord på en så dårlig båt?

Rasul:
(ler litt) Vi afghanere er fjellfolk, vi har ikke peiling på båt. Men vi skjønnte jo i løpet av den første natten at det ikke kom til å gå bra.

Zahra:

Vi er så glade for at dere fann oss.

Rasul:

Ja. Vi er takknemlige. Men hvis vi ikke kommer til Australia... Alt slitet, alle pengene vil være forgjeves. Hva skal jeg si til bestefaren min? Hvordan skal jeg kunne betale han tilbake?

Kristian:

Jeg vet ikke hva som skjer. Men jeg kan ikke forstå annet enn at vi får seile inn i Australia snart. Vi har jo syke folk ombord.

Scene 12

Australsk innbygger 2: (til Spilleleder)

OK, OK, OK! Jeg forstår hva dere vil få fram i dette teaterstykket – det australske folk er onde og fæle som ikke tar imot flyktningene. Nydelig fortalt, med dans og musikk og fortvilede afghanere med vakre brune øyne... Men skal ikke vi vanlige folk i Australia få fortelle det fra vårt synspunkt her?

Spilleleder/journalist:

(som har sittet på sidelinjen og sett på forrige scene)

Eeh, ja, jøss. Fortell hva du vil, du.

AI 2:

Jeg vil bare ha det helt klart. Jeg er ikke rasist! Vi er ikke rasister! Vi er jo en nasjon bygd opp av innvandrere. Engelskmenn, irer, kinesere, skandinaver, europeere, indere, øst-asiater. Vi tar imot masse flyktninger her. Altfor mange!

Rådgiver:

Nesten alle disse har blitt smuglet inn i landet. Menneskesmugling har blitt en vanvittig industri. Skal vi bare bøye under for dette? Bli med på det?

AI 2:

Om vi bare fortsetter med å ta imot folk, da fortsetter jo smuglerne å frakte folk hit. Vi opprettholder virksomheten deres! Støtter opp om organisert kriminalitet!

Rådgiver:

Så mye oppmerksomhet som denne saken med TAMPA har fått nå, så er det umulig for oss å ta imot flyktningene. Det vil være et signal til andre flyktninger om at Australia nærmest har åpne grenser og uendelig med rikdom å ta av. Det er ikke tilfelle.

Assistent:

Jeg og mannen min, f.eks. Vi har bare én inntekt, og vi venter en liten. Og med disse boligprisene som er nå... Bør ikke Australia ta hånd om sine egne før vi hjelper andre?

AI 2:

Hva forventer de å få når de kommer hit? Hva slags liv får de egentlig her? Jeg er ikke rasist, men vi har bare ikke plass til alle som kommer! De får ikke arbeid, de har problemer med å tilpasse seg samfunnet vårt. Det vil faktisk være bedre *for dem* å reise til et annet land.

Statsminister: (journalister kan evt komme inn her og filme/fotografere statsministeren)
Vi har plikter overfor vår befolkning. Vi kan ikke ta imot disse flyktningene som hopper over den vanlige prosessen med å søke visum før de kommer. De sniker i køen. Det vil være urettferdig overfor de lovlige innvandrerne.

AI 2: (til AI 1, mens de ser på TV)

Åh, jeg er lei av denne saken alt – sett på Home&Away istedenfor!

(lys opp på nordmenn som ser på tv)

Journalist:

Spent stemning i Australia, alt-så, tilbake til studio.

Scene 13

NM 1:

Herregud, hvorfor får de ikke gå i land? Så typisk, altså! Alltid er det nordmenn som ordner opp!

NM 2:

Hva sa du?

NM 1:

Ja... Oslo-avtalen, Gro Harlem Brundtland i WHO... (vil ramse opp mer, men kommer ikke på mer)
Mange sånne situasjoner, der nordmenn ordner opp. Thor Heyerdahl.

NM2:

Thor Heyerdahl??

NM 1:

Nei, men, altså... Han der norske kapteinen, sant? Han er jo skikkeleg kul som tar og redder de der flyktningene som ligger og dupper i vannet. Men får han hjelp fra andre land? Å, neida! Så typisk Australia, altså. Jeg har hørt at de er skikkelige rasistiske der nede.

NM 2:

Er du ikke litt fordomsfull nå?

NM 1:

Jo, sikkert. Men det er jo helt utrolig at de ikke tar i land noen stakkars skipbrudne bare fordi de er fra Afghanistan.

NM 2:

Jo, jo.

NM 1:

I Australia er de skikkeleg rasistiske, altså. bare tenk på hvordan de har behandla de der innfødte, de der... auberginene...

NM 2:

Aboriginerne?

NM 1:

Nettopp! De har jo tatt fra dem land, og tvunget dem til å lære kristendom og alt mulig.

NM 2:

Det er ganske lenge siden nå, det da.

NM 1:

Ja, men det sier bare litt om hvor typisk det er for de der nede. Tenk om det hadde skjedd i Norge, da! Tenk om vi hadde hatt en sånn etnisk folkegruppe som hadde sin egen kultur, sin egen musikk, og drakter og alt sånt, men som ble undertrykt bare fordi de var liksom... annerledes!

NM 2:

(ser en stund på NM 1, litt beklemmt.) Du, nå.. Nå tror jeg vi har sagt nok her, egentlig... (roper til spilleleder) Kjør neste scene, vær så snill!

Spilleleder:

Rasul, vær så god!

Scene 14

Rasul:

Hvor lenge skal vi være her?? Hæ? Hvor lenge skal vi bare stå her og vente?

FSM:

Jeg beklager, jeg kan ikke svare på det. Det er opp til myndighetene i Australia og Norge å finne ut av dette nå.

En flyktning:

Hvorfor skal disse utenlandske myndighetene bestemme over oss? Vi vil bare i land! Vi ser jo land der borte!

Rasul:

Folk er syke. Hadi der borte i kroken er nærmest bevisstløs! Flere av ungene har skabb! Skal vi ikke få hjelp?

FSM:

Jeg vet det, vi har ringt til Australia og bedt om medisinsk assistanse. De har sagt de skal komme.

(Fatemeh ynker seg plutselig, Zahra skynder seg og ser til henne)

Rasul:

Dette går ikke lenger! Vi må videre! Med en gang, vi kan ikke bare sitte og vente på at politikere skal bestemme seg. Dette handler om liv og død!

FSM:

Det skal komme legehjelp fra Australia. Vi må vente!

Rasul: (fysisk truende mot FSM)

VENTE?! Vi har ikke gjort annet enn å vente på hele denne reisen! Er du klar over hvor sliten man

blir av å vente??

Kristian (går imellom):
Ta det rolig! Ro deg ned.

FSM:
Jeg er lei for det. Det er dessverre det eneste svaret jeg kan gi.

Scene 15

Spilleleder:
Litt sinna, disse flyktingene, hva, Kristian?

Kristian:
Jeg forstår dem godt, jeg. Tror jeg også hadde blitt frustrert. For å være helt ærlig, så *er* jeg ganske frustrert.

Spilleleder:
Dette er Kristian. Han er nitten år, og kommer fra Drammen i Norge. Dette er hans første tur med Wilhelmsen-rederiet. Han trodde han bare skulle reise til Singapore for å frakte varer. Gummi, hermetikk, akevitt... Rasul og Zahra? Vil dere fortelle videre?

Rasul:
Da de først fikk mayday-signalet, syns Kristian det var ganske spennende. Noe utenom den vanlige rutinen.

Zahra:
Og redningsaksjonen gikk jo bra, selv om det var slitsomt. Han fikk redde livet til folk, og det er flott å kunne være med på.

Rasul:
Nå begynner han å bli rastløs.

Kristian:
Vi skal jo egentlig til Singapore, vi har en jobb å gjøre. Og så sitter vi fast her. Båten her har vanligvis bare 30 mennesker ombord, nå er vi 470. Det er litt tett, kan du si...

Rasul: (setter seg med Kristian)
Liker du å jobbe på båt?

Kristian:
Ja, det er supert! Bra arbeidsmiljø her. Og så får jeg reise.

Rasul:
Har du ikke hjemlengsel?

Kristian:
Neeee.. Litt, kanskje. Av og til.

(pause)

Kristian:

Du, da? Har du hjemlengsel?

Rasul:

(stille litt) Ja.

Scene 16

(på broa – telefoner til Rinnan og Førstestyrmann)

Tlf:

Hello, this is New York Times calling. It's been four days since you rescued 438 refugees from drowning, and the Australian government still won't let you land. Could I ask you; How do you think the current situation will affect the diplomatic relationship between Australia and your own country Norway?

(Spansk)

Tlf:

Halla, det er fra VG, du! Åssen går det, er de veldig sjuke de der afghanerne, eller? Noen som kommer til å krepere, trur du?

Tlf:

Hello, is this the captain? Listen, have you sold the rights to this story yet? You see, I'm thinking of writing a musical based on what's happening on your ship right now. Picture this – a young, beautiful Afghan girl meets a handsome, good natured Norwegian...

Tlf:

God dag, eg ringjer frå NRK Hordaland. Er det mogeleg å få snakke med ein av kadettane dykkar for å få eit bilete av korleis han opplever staa ombord? Er det nokon frå Vestlandet der? Lengtar dei heim?

Tlf:

...and they need to fight the Australian government to be able to fulfill their love. It could be the next «Titanic», you know! We could have, like, pan pipes, and maybe Keira Knightley in...

Rinnan (legger på telefonen):

Heretter tar alle journalister kontakt med rederiet! Jeg må ha arbeidsro her!

(på gulvet)

Scene 17

(På broa)

RCC:

Rescue Control Center.

Rinnan:

Kaptein Rinnan på TAMPA igjen. Jeg viser til tidligere henvendelser om medisinsk assistanse. Vi har alvorlig syke skipbrudne ombord. Situasjonen er fortvilende for oss.

RCC:

(stille litt) Jeg har ordre om å gi deg beskjed om at du ikke får medisinsk assistanse.

Rinnan:

Hva? Men jeg har bedt om det flere ganger nå, og fått til svar at det skal komme.

RCC:

Vi anmoder deg om å seile til en annen havn. Indonesia, f.eks. eller New Zealand. Du vil ikke få hjelp her.

Rinnan:

Dersom jeg tar skipet ut i åpent farvann, bryter jeg alle regler på sikkerhet. Mitt skip er regnet for et mannskap på 30, nå er vi nærmere 470 ombord. Vi er sjømenn her, vi vet hva vi gjør. Og akkurat nå trenger vi medisinsk assistanse – folk er bevisstløse ombord.

RCC:

(stille litt) Jeg... Vi har ordrer om dette. Beklager, det er virkelig ingenting jeg kan gjøre nå, men jeg skal prøve å snakke fornuft med mine overordnede. Men mine overordnede får ordrer fra annet hold, det går høyt opp i systemet. Statsministeren står hardt på dette.

Rinnan:

Jeg gir blaffen i statsministeren, jeg vil ikke at folk skal dø på skipet mitt. Dersom jeg ikke får en lege ombord, har jeg ikke noe annet valg enn å sende ut Mayday. Si det til sjefene dine. (Legger på)

Scene 18, en parallellhistorie

Spilleleder:

Vi skal ta en liten pause fra Tampa, og fokusere mer på nordmennene borte i sofaen her. Hallo! Hvordan står det til med dere?

(denne innledende samtalen kan godt ha et improvisatorisk preg, bare den ikke varer for lenge før de kommer til poenget)

NM1:

Strålende!

Spilleleder:

Fornøyde med rollene deres?

NM2:

Ja, veldig bra! Avslappende!

Spilleleder:

Og dere der borte i Australia?

AI1:

Helt fint!

AI2:

Ja! Vi ser jo så godt herfra.

AI1:

Ja, det er så gode plasser, atte.

Spilleleder:

Men dere har forberedt noe for publikum i kveld, har dere ikke? For du, Nordmann 1, du vil fortelle oss om oldefaren din, ikke sant? (tar fram AI1, setter en sixpence på ham)

NM1:

Broren hans. (viser til AI2) Bror til oldefaren min.

Spilleleder:

Ok, fortell oss om ham! (setter hatt på AI2 også)

NM1:

Broren til oldefaren min var flyktning.

NM2:

Hva? Du ser jo norsk ut, du.

NM1:

Hehe, han reiste ikke til Norge, han reiste fra Norge. Til Amerika. Han var liten gutt, og fikk være med familien på nabogården. De reiste til Michigan rundt 1910.

NM2:

Haha, men alle reiste jo til Amerika på den tiden. De var jo ikke flyktninger de, de var bare emmigranter.

NM1:

Men hva er egentlig forskjellen? De *måtte* reise, fordi det ikke var nok mat. I Amerika var det mye plass der tilflyttere kunne dyrke jorda. Her hjemme var det rett og slett for vanskelig for foreldrene å ha mat på bordet til seks unger. De sendte avgårde tre av dem. Oldefaren min syntes det var verst å ta farvel med Magnus, den yngste broren.

(Australiske innbyggere i rolle som brødre som tar farvel. Gir hverandre en liten gave, tar hverandre i hendene. Den yngste begynner å gråte. Storebror holder om ham, men han må dra, spilleleder drar dem fra hverandre. Lillebror går.)

NM2:

Herregud.

NM1:

Ja. Det kan ikke ha vært lett.

NM2:

Hvordan velger en ut hvem av ungene en skal sende fra seg? Hvem som skal måtte reise fra foreldrene sine, og hvem som får lov til å bli? (viser at han synes storebror er den heldigste)

NM1:

Hvordan velger en ut hvem av ungene en skal la reise til et land der de får spise seg mette, der de vet at framtiden er sikret? Hvordan velger en ut hvem som skal fortsette å slite i hjemlandet? (viser at han synes lillebror var den heldigste)

NM2:

Hvorfor reiste ikke heile familien, da?

Storebror/AI 1:

Vi hadde jo ikke råd til det! Forstår du ikke? Vi slet med å få mat på bordet, det var såvidt vi fikk spart opp penger så de tre brødrene mine kunne reise.

NM2: (til NM1)

Fikk han aldri se dem igjen?

NM1:

Ikke alle. En av dem døde visst på skipet på veg bort. Og en annen kom aldri tilbake til Norge. Men den yngste, Magnus, han kom tilbake på besøk en gang, mens oldefar fremdeles levde. Jeg var bare fire år eller noe. Husker det såvidt. (AI1 & AI 2 tar av seg hatten og blir australiere igjen)

AI1:

Oldemoren min kom egentlig fra Skandinavia et sted, faktisk.

NM2:

Javel?

AI1:

Ja. Kom til Australia for hundre år siden.

AI2:

Halve slekten min er egentlig fra India.

AI1:

India?

AI2:

Ja, bestemor og bestefar kom hit på 60-tallet. Bestefar fekk jobb som ingeniør.

(Stille. De ser litt på hverandre.)

Spilleleder ser på dem, usikker på om de er ferdige, begynner prøvende å klappe, ser spørrende på dem, og de nikker bekræftende at de er ferdige, lettet, glade for at skuespillet deres gikk bra. Bukker og klapper hverandre på ryggen.

Spilleleder:

Strålende. Takk for det. Nå må vi videre i forestillingen, for det er en pressekonferanse på gang her.

Scene 19

Journalist:

Vi er direkte inne fra pressekonferansen til australsk statsminister John Howard. Pressekorps fra hele verden har møtt opp for å høre hva han har å si om situasjonen på TAMPA.

Statsminister:

Vi er opprørte over at den norske kapteinen ikke har gehør for våre ordrer. Han har arrogant ignorert alle våre anmodninger om å få skipet trygt i havn i et annet land. Vi har vist tålmodighet som har latt han ligge så lenge ved grensen vår.

Journalist:

Vi ser helikopterbilder av flere syke ombord på TAMPA?

Statsminister:

I flere dager har TAMPA stått på grensa vår, og utsatt sitt mannskap og de skipbrudne for mye unødvendig venting. Kapteinen ombord må ta ansvaret for at han ikke fraktar de syke til en trygg havn, som vi har foreslått heile tiden.

Journalist:

Hvis man følger med i internasjonal presse, vil man se at du får massiv kritikk fra store deler av verden i denne saken. Hvorfor vil du ikke ta imot flyktingene, statsminister Howard?

Statsminister:

Det har kommet en strøm av flyktinger til Australia de siste årene, og vi har tatt imot mange flere enn det andre land gjør. Jeg vil foreslå at andre ser på sin egen asylpolitikk før de kritiserer hva vi gjør her. Kaptein Rinnan er til stor hjelp for menneskesmuglere ved å nærmast låne ut TAMPA til slik kriminell virksomhet. Jeg for min del vil ikke framstå som noen marionettedukke for kyniske menneskesmuglere.

Scene 20

(på TAMPA)

FSM: (i walkietalkie)

Arne? Har du tid til å komme ned på dekket en tur?

Rinnan:

Ja, er det noe spesielt?

FSM:

Et par av gjestene har skrevet et brev, og vil gjerne gi det til deg personlig.

Rinnan:

Ja, jeg kommer.

(mens brevet blir lest, kan flyktingene på dekk sette seg i bønneposisjon. Kan evt ha en dans/tablå/biletserie over temaet *bønn*.)

Rasul:

Vi har skrevet dette brevet sammen, og jeg snakker for alle når jeg leser dette for deg.

«Til den gode kapteinen fra Wilhelmsen Line.

Vi er svært takknemlige for din gode og humanistiske gjerning da du reddet livene til 438 menn, kvinner og barn som var på veg i døden. Vi vil inderlig takke deg, ditt mannskap og de vennlige menneskene på Tampa. Vi vil alltid be for din suksess og framgang.

Vi håper at du, som reddet livene våre, vil fortsette å hjelpe oss. Vi har gamle menn, kvinner og barn med oss, flere syke og gravide. Vi flykter fra hjemlandet vårt, fordi det er en reell fare for livene våre der. Australske myndigheter har tidligere vært svært hjelpsomme og sympatiske overfor vårt folk, derfor ville vi reise hit. Vi er imidlertid skuffet og bekymret over australske myndigheters nølende holdning nå. Vi håper at du fortsatt vil hjelpe oss, så du, ditt skip og ditt mannskap kan lykkes i denne humanistiske gjerningen.

Hilsen

Afghanske flyktninger»

(gir brevet til kapteinen, musikken spiller ferdig)

Rinnan:

Tusen takk! Hils dine venner og si at vi på TAMPA vil absolutt fortsette arbeidet. Dere har rett til å få hjelp, og vi skal prøve å få det til.

(De tar hverandre i hendene)

Rasul:

Takk!

(Rasul går, kaptein Rinnan ringer RCC Australia)

Rinnan:

Jeg har ikke mottatt den medisinske hjelpen jeg har bedt om.

RCC:

Vi har dessverre ingen helikopter tilgjengelig til deg.

Rinnan:

Jeg ser ingen annen utveg enn å sende ut Mayday.

RCC:

Vi ser ikke noen grunn til det.

Rinnan:

Situasjonen er, som sagt, alvorlig. Jeg er kaptein på dette skipet og har ansvaret her.

(Her kan det evt komme inn musikk som underbygger spenningsnivået)

Rinnan (over radioen):

Mayday! Mayday! Dette er Tampa. Situasjonen ombord forverrer seg stadig, og er ute av kontroll. På bakgrunn av dette har jeg ikke noe annet valg enn å erklære en nødssituasjon som bare kan løses

ved å gå i land ved nærmeste kyst for å finne ly, og få medisinsk assistanse.

(pause)

FSM:
Svarer de ikke?

Rinnan:
Jeg gjentar: Mayday! Mayday! På grunn av nødssituasjon ombord på Tampa, er jeg nødt til å gå i land ved nærmeste havn, dvs Christmas Island, Australia.

(pause)

FSM:
Men i helvete, hvorfor svarer de ikke?!

Rinnan:
De må vel ringe sjefene sine.

Scene 21

Assistent: (stormer inn til statsministeren med telefon i hånda)
Howard! Tampa har gått inn i vårt farvann! Kapteinen har sendt ut Mayday.

Statsminister:
Få snakke med havnemyndighetene! (får telefonen)

(På broa)

RCC (i radioen):
Vi kan ikke se at du har noe grunnlag for å sende ut Mayday. Vi ber deg dokumentere at det er en reell og akutt fare for båt eller personer ombord.

FSM:
Hva pokker mener de med det? Det er du som er kapteinen her, det er ikke opp til dem å vurdere nødssituasjonen!

Rinnan:
Jeg har aldri opplevd noe sånt!
(i radioen):
Det er mitt eget ansvar og mine vurderinger som ligger til grunn for å erklære nødssituasjon. Jeg står ved min Mayday-melding!

(I Australia)

Rådgiver: (kommer også inn med en telefon)
Stoltenberg.

Statsminister:
Den norske statsministeren? (tar telefonen)

Hr Stoltenberg. Ja, god dag. Ja, selvfølgelig er jeg oppdatert! Nei! Absolutt ikke! Nei, vi er forberedt på å bruke militære styrker for å hindre TAMPA i å gå inn i vårt territorialfarvann. Uten tvil! Hør her, Stoltenberg, vårt land vil bli overfylt av flyktninger dersom vi... Nei, men ærlig talt; det fins ikke grunnlag for å sende ut et Mayday! Nei! Jeg står på mitt, statsminister! God dag!
(han legger på, og henvender seg til rådgiver og assistent)
Vi må sende ombord kommandosoldatane fra Special Air Service! Ring og stopp skipet med en gang – si at legehjelp er på veg! Vi border skipet!
(legger hodet i hendene – det har vært en slitsom dag på jobb)

(Australske soldater løper ombord på Tampa. Vi ser mannskap og flyktninger bli skremte.)

Journalist: (ekstrasending. Både nordmenn og australiere ser dette på TV. Reagerer...)
Hallo? Er jeg på? Siste nytt i Tampa-saken. Australske myndigheter har nå beordret soldater fra det topptrente regimentet Special Air Service til å borde Tampa, etter at skipet sendte ut nødsignal i ettermiddag. Situasjonen er svært spent nå, og diplomaten mellom Norge og Australia begynner å vike plassen for tøffe ordvekslinger. Utenriksminister Torbjørn Jagland reagerer sterkt.

Torbjørn Jagland (på tlf e.l.)

Dette er historisk – at et skip som ber om nødhjelp blir svart med en så truende handling som militær bording.

(på broa)

Major Khan:

Kaptein, vi har bordet skipet ditt for å beskytte helsepersonell som er undervegs. Foreløbig er vi seksten mann. Vi vil ikke ta over kommandoen over skipet.

Rinnan:

Jeg protesterer mot at væpnede australske soldater border mitt skip. Jeg har bedt om medisinsk assistanse, ikke noe annet.

Major Khan:

Medisinsk assistanse vil ikke bli gitt før du fører skipet ut av australsk farvann.

Rinnan:

Dette skipet er ikke sjødyktig med så mange ombord. Jeg blir værende.

Major Khan:

(smiler) Jeg hadde regnet med det svaret fra deg.

Journalisten:

Australske soldater har nå tatt over kontrollen over værdekket på Tampa, der de afghanske flyktningene oppholder seg. Vi har fått meldinger om at stemningen har roet seg litt siden de først kom ombord, men dette er en svært uvanlig situasjon. Dersom...

Scene 22

AI 2:

Unnskyld, kan jeg få skyte inn noe her?

Journalisten:

Eeh, ja, jeg var egentlig midt i et viktig direkteinnslag her.... men, neida, bare snakk du.

AI 1:

Jeg vil bare gjøre publikum oppmerksomme på at det er slettes ikke enighet i Australia om denne behandlingen av situasjonen! Jeg kommer fra Christmas Island, og er skamfull over måten myndighetene har oppført seg på overfor disse sjømennene. Vi på Christmas Island kjenner havet og vet hvor viktig det er med gode sjømenn som kaptein Rinnan og hans mannskap. Vi vet hvilken heltedåd de har gjennomført ved å redde de skipbrudne. Det er skammelig at vi i Australia ikke viser like stor vilje til å hjelpe. De aller fleste på Christmas Island vil at flyktingene skal få komme i land her! (stille litt... alle ser på henne) Ja.. Det var... Det var bare det jeg skulle si.

Scene 23

(Denne scenen skal etterhvert få høyt tempo. Folk snakker/roper til hverandre fra hver sin «leir» på scenen. De fiktive grensene mellom dem er borte. Man kan gjerne kutte i replikkene, skyte inn utbrudd innimellom eller gjøre dem kortere, for å få tempoet til å flyte. Temperaturen kan godt stige gjennom hele dialogen, og det er fint om de som krangler kan peke mot flyktingene med jevne mellomrom, for å forsterke inntrykket av at flyktingene bare er en brikke i et spill)

AI 2:

(til AI 1)

kjempeflott! Nå fikk du hele verden mot oss. Tror du ikke det er bedre at vi står samlet her?

AI 1:

Samlet? Vi er jo mange i Australia som vil at flyktingene skal få komme i land! Er du ikke flau over bildet den internasjonale pressen har av landet vårt?

Statsminister:

Internasjonal presse går i flokk. Det er vi som vet hva som er best for landet vårt! Dette hadde ikke vært noe problem om ikke den norske kapteinen motsa seg våre ordrer.

Rinnan (fra brua):

Jeg vil minne om at det er jeg som er kaptein på Tampa, og jeg er ikke underlagt noen ordrer fra statsministeren av Australia. Jeg vet at dere avlytter våre telefonlinjer, og dere kan bare få lytte! Vi har ingen hemmeligheter. Her er det faktisk jeg som bestemmer!

AI 2:

(til AI 1)

Åh, så typisk norsk. Jeg har hørt at de er skikkelig selvgode der oppe! Vet du hva som er mottoet deres? «Det er typisk norsk å være god.» Herregud, og de anklager oss for rasisme!

NM 2:

Hei! Det er slettes ikke mottoet vårt...

NM 1:

Dere er jo rasistar! Dere nekter å hjelpe folk i nød!

Statsminister:

De er ikke i nød lenger! Tampa reddet dem jo opp! Og det er flott! Men de kan like gjerne seile til Indonesia som til oss!

AI 1:

Men de ligger rett utenfor kysten vår! Jeg kan se skipet fra der jeg bor! Det er latterlig for dem å seile helt til Indonesia!

Rinnan:

Og skipet vårt er ikke sjødyktig med så mange ombord. Men jeg forstår at statsministeren er ingen sjømann.

AI 1:

Det er bare pga valget at du nekter å ta dem i land! Du er redd for å miste velgere!

Rådgiver:

Jeg vil informere om at det forestående valget har ingenting med...

NM 2:

Det er grotesk! Skal nasjonale maktpill bety mer enn liv og død?

Statsminister:

Dette er ikke et spørsmål om liv og død! De skipbrudne ble reddet! De er ikke i livsfare lenger!

AI 2:

De kommer i tusental. Vi har ikke sjans til å kontrollere hele kystgrensen vår!

NM 1:

Pøh! Rasist, det er det du er! Bare tenk på auberginene!

AI 2:

Vi er ikke rasister, vi vil bare ikke ha disse!!! (peker mot flyktningene)

Nordmennene krangler videre med AI 1, A2 krangler med rådgiver, Rinnan krangler med statsminister. (pass på at ordbruken/temperaturen er avpasset de ulike karakterene (kaptein Rinnan vil ikke kalle statsministeren for en «idiot», men det kan en nordmann si til en vanlig australier, f.eks.) Her kan vi også ha musikk for å bygge opp lydnivået, og evt også en dans.

Statsminister:

Illegale flyktninger sniker i køen! De står i vegen for lovlydige innvandrere. De er køsnikere!

Rasul:

TROR DU VI HAR NOE VALG??

(Alle blir stille og ser skremt på Rasul. Pause.)

Rasul:

Nå vil jeg at Zahra skal få snakke litt! Dere skal holde kjeft! Og høre på Zahra!

Scene 24 (lågt tempo)

Zahra:

Jeg lurer på om dere vet hvorfor vi i det hele tatt flykter.

Det virker som om dere ikke tenker på det i det hele tatt. Som om vi bare plutselig har bestemt oss for å dukke opp på døren deres uten å ringe først, bare for å være vanskelige. (liten pause) Vi kommer alltid til å savne Afghanistan. Familie og venner.

Rasul:

Livet i gata, før taliban tok over og gjorde alt ulovlig. Før krigen. Zahra her er 16 år, og husker ikke noe annet enn krig.

Zahra:

Nei, jeg kan ikke huske at det har vært fredelig i Afghanistan. Jeg hører jo om det – hvor vakkert det var i Kabul før. Det har vært så mange forskjellige kriger at det går i surr for meg. Men *folk dør*. Først var det pappa. Jeg kan såvidt huske faren min. Han ble skutt da jeg var tre år. Havnet i kryssild, sa de. Ble truffet i magen og lå i fem dager på sykehus før han døde. Det var i 1988.

Rasul:

1988. Da var Afghanistan fremdeles under russisk okkupasjon. USA ga penger og våpen til Mujahedin – en opprørsgruppe som til slutt drev Sovjet ut av landet vårt. Mujahedin skulle senere bli til dagens Taliban.

Zahra:

Så var det søskenbarnet mitt, i 1994. Han var dum nok til å engasjere seg i en av klanene som fortsatte krigingen etter okkupasjonen. Han fikk våpen, og følte seg sikkert som en helt. Onkelen fikk bare noen levninger som han kunne begrave. Bare 17 år.

Rasul:

Det var nok av våpen i landet etter at Sovjet trakk seg ut. Det var fullt kaos i landet – borgerkrig gjennom hele 90-talet. Folk hadde kjempet på ulike sider gjennom hele okkupasjonstiden, nå skulle de gjøre opp seg i mellom.

Zahra:

Og så... ja... så var det naboen vår. Faren til Rasul. I vår. Det var Taliban.

(liten pause)

Rasul:

Jeg vet ikke om dere forstår hvordan det er å ikke få lov til å mene eller tenke eller si det en vil.

Zahra:

Faren til Rasul ble drept av Taliban fordi han var tidligere medlem av kommunistpartiet. De sier at Rasul er nestemann på listen, derfor er han her nå. Og jeg flykter med moren min.

Rasul:

Fatemeh har vært enke i 13 år. Og nå har hun blitt gravid. Ikke vet jeg hvem som er faren, ikke vil jeg vite det heller. Jeg syns ikke noe om det. Men jeg syns ikke noe om hva Taliban gjør med kvinner som Fatemeh heller. Offentlig henrettelse? Steining?

Zahra:
Hun pleide å arbeide som lærer.

Rasul: (ler)
Før ja. Da kvinner *kunne* arbeide. Nå får ikke jenter engang gå på skole.

Zahra:
Mange gutter går heller ikke på skole.

Rasul:
Taliban vil at folk ikke skal kunne lese. De som ikke kan lese, hører heller på imamen, og tror på alt han sier! Religion knuser Afghanistan!

Zahra:
Det er ingenting galt med islam! Taliban har bare... laget sitt egen islam. Et som passer for dem.

Rasul:
I mer enn 20 år har vi hatt krig. Sovjetisk okkupasjon, amerikansk innblanding, borgerkrig, Taliban...

Zahra:
Folk ble satt opp mot hverandre.

Rasul:
Den ene krigen avløser den andre. I det ene øyeblikket er du en helt for de som styrer, så tar noen andre over makten, og du er en fiende.

Zahra:
Folk blir satt i fengsel. Folk blir drept.

Rasul:
Ja. Folk blir drept. Herr statsminister, dette *er* et spørsmål om liv og død. For oss er det det.

(Alle er stille en stund)

Scene 25

Rådgiver:
(kremt)
Jeg synes kanskje vi mister litt fokus nå...

Journalist:
(«våkner» - og i dette øyeblikket er de fiktive grensene på scenen tilbake)
Jah! Ja, så klart. Tilbake til saken!
Det er nå 8 dager sidan Tampa reddet 438 skipbrudne utenfor Australia. Australske myndigheter har i dag kunngjort at de har funnet en løsning på problemet med de afghanske flyktingene. Denne løsningen har blitt forhandlet fram med bl.a. New Zealand og stillehavsøya Nauru. Statsminister Howard var tydeleg lettet da han presenterte planene på en pressekonferanse i formiddag.

Statsminister:

Vi vil takke våre samarbeidspartnere på New Zealand og Nauru. Uten dem hadde ikke denne løsningen vært mulig.

Journalist:

At den vesle stillehavsøya Nauru har fått en så sentral rolle i dette, er overraskende. Øystaten er svært fattig og har et dårlig næringsgrunnlag. Det blir sagt at Australia tilbyr Nauru en stor årlig sum for å ta imot størstedelen av flyktingene.

(På tampa, på dekket. Alle flyktingene står vendt mot Førstestyrmann, som leser opp telegrammet fra Australia)

FSM:

Som dere forstår har Australia nå kommet til en løsning på hvor dere skal få opphold. Her står det: «Alle familier skal bli sendt til New Zealand, og vil få opphold der. Alle enslige menn skal bli sendt til øya Nauru, og vil få opphold der. Skipet «Manoora» vil frakte flyktingene dit de skal.» Vi venter altså bare på at denne båten skal komme, så vil dere få komme dere videre.

En flyktning:

Hvor ligger Nauru?

FSM:

Det er en liten øy i Stillehavet. Nord-øst for Australia.

en flyktning:

Jeg har aldri hørt om Nauru før. Er det et rikt land? Kan man få seg jobb?

Rasul:

Snakker de engelsk der?

FSM:

Jeg har dessverre ikke mye informasjon om Nauru, annet enn at det er en liten øystat.

En flyktning:

Kan de bare bestemme at vi skal dit? Er det ikke opp til oss hvor vi vil søke om asyl?

Zahra:

Hysj nå, vi har fått hjelp, det kommer til å gå bra. Vi blir hvertfall ikke sendt tilbake til Afghanistan.

En flyktning:

Lett for deg å si, du får jo reise til New Zealand. Vi havner midt i ingenmannsland.

Journalist:

På helikopterbildene her ser vi at flyktingene forbereder seg på å bli hentet av et annet skip som skal frakte dem til New Zealand og Nauru. Diplomati i Norge og Australia er allerede igang med å pleie forholdet mellom de to landene etter denne krisen. Australia sin løsning på problemet blir kritisert av mange land, men både norske og australske politikere er nok lettet nå som dette er over.

(Journalist/spilleleder kikker litt på de andre rollene)

Spilleleder:

Tja, vi kan vel egentlig avslutte skuespillet her, kan vi ikke, Maiken? (navnet på den som spiller FSM)

FSM/person 2:

Ja, vi har vel holdt på en times tid nå...

(De skal til å bukke, nordmennene og australierne vil også bukke)

Rasul:

Hæ? Var dette alt vi skulle vise?

Zahra:

Det var jo mer som skjedde! Ambassadøren som kom ombord, f.eks.

Kristian:

Jeg synes ikke vi har fått fram at de der australske soldatene, de var egentlig veldig greie folk, altså!

Nordmann 1:

Rederi Wilhelmsen i Norge har ikke blitt nevnt engong! Tenk på alt arbeidet de gjorde mens dette stod på!

Torbjørn Jagland (på tlf.):

Hallo, det er Torbjørn Jagland her! Jeg må si jeg er skuffet over at min rolle som utenriksminister i dette dramaet ikke ble lagt større vekt på!

Spilleleder:

Jada, jada, jeg vet det! Men vi kan ikke holde på i timesvis heller.

FSM:

Kan vi ikke bare fortelle litt om hvordan det gikk med de viktigste rollene videre?

Spilleleder:

Jovisst! Den australske statsministeren! John Howard, kan du komme hit! John Howard overlevde den massive kritikken han fikk fra store deler av verden, og vant valget i Australia.

Statsminister:

Jeg var aldri imot at flyktningene skulle reddes i land. Jeg mener bare at TAMPA burde ha ført dem til Indonesia.

Spilleleder:

Zahra! Kom hit! Du representerer de flyktningene som fikk komme til New Zealand. Du trives der?

Zahra:

Ja, vi ble godt mottatt. Det er fint der.

Spilleleder:

Kaptein Arne Rinnan! Hvordan går det med deg?

Kaptein Rinnan:

Helt fint. Har pensjonert meg.

Spilleleder:

Du har fått tildelt mange æresbevisinger for den jobben du gjorde på Tampa. Du er en helt?

Kaptein Rinnan:

Nei, jeg føler meg ikke som en helt. Men jeg er en god sjømann!

Spilleleder:

Rasul! Du kan stå her. Du representerer de av flyktningene som ble sendt til Nauru. Er dere fornøyde der?

Rasul:

Du må ikke misforstå! Jeg er evig takknemlig overfor Kaptein Rinnan og hans mannskap! Vi har til og med en fotballturnering på Nauru som vi har kalt opp etter Arne Rinnan. Vårt lag heter TAMPA! Men.. Nei, vi har det ikke godt. Vi blir behandlet svært dårlig. Nauru får penger fra Australia for å ha oss der, men vi ser ikke noe til de pengene.

Spilleleder:

Og så Kristian.

Kristian:

Ja.

Spilleleder:

Du representerer de som var yngre mannskap på TAMPA - kadettene. Hva sitter du igjen med av inntrykk?

Kristian:

Nei, jeg... Jeg skjønnte jo ikke helt hvor stor denne saken var før etterpå. Men jeg lurer jo av og til på hvordan det går med dem, de flyktningene. Tenker på dem hver gang jeg hører om Afghanistan på nyhetene.

(stille litt – folk ser på hverandre)

Spilleleder:

Førstestyrmann, har du noe mer å tilføye?

FSM/person 2:

Nei, egentlig ikke.

Spilleleder:

Skal vi få disse menneskene ombord på Manoora da? Så TAMPA kan seile videre til Singapore?

(Musikk. Alle flyktningene begynner å gå sakte ut fra scenen (evt lage en dans utav det). Blir fulgt av de andre karakterene, bortsett fra Kristian, førstestyrmann og kaptein Rinnan. Kristian koster gulvet, førstestyrmannen går gjennom noen papirer, Rinnan står på broa og ser framover. Lyset blir tatt ned/teppe, musikk går over i radioskurring, avbrutt av:)

Radio:

Mayday! Mayday! Liten båt oppdaget utenfor Indonesia, SOS-tegn på dekk! Mayday!

(radioskurring) Mayday! Båt med utmattede afrikanere er sett utenfor kysten av Spania. Kan noen hjelpe? (radioskurring) Mayday! Båt i elendig forfatning ble nylig sett utenfor kysten av Hellas. Det er observert barn ombord. (radioskurring) Kan noen komme til unnsetning? Kan noen hjelpe? (radioskurring) Kan noen hjelpe? (radioskurring)

SLUTT